

Prostorové rozložení občanské vybavenosti obce naší školy

termín nahrání vypracované úlohy do aplikace moodle: 17. 02. 2019

Občanská vybavenost obce je často diskutovaným tématem nejen mezi obyvateli obce, ale i mezi představiteli vedení obce. Často se nemohou například shodnout, kde postaví nový bazén nebo pečovatelský dům pro seniory, nebo zda obec potřebuje autobusové nádraží o větší kapacitě, a na mnohých dalších tématech. Pod pojmem občanská vybavenost si tak můžeme představit stavby, které primárně slouží společnosti. Ideálním nástrojem, jak si vytvořit přehled o současném prostorovém rozložení občanské vybavenosti v obci je mapa.

ZADÁNÍ ÚLOHY

Cílem této úlohy je proto zmapovat prostorové rozložení občanské vybavenosti v obci, ve které navštěvujete školu. V případě větších měst je možné zmapovat pouze vybranou městskou část. Následně je cílem úlohy zhodnotit vhodnost prostorového rozložení občanské vybavenosti a úplnost občanské vybavenosti vzhledem k velikosti obce a dalším důležitým faktorům (např. struktura obyvatelstva obce, lokalita obce, ...).

K mapování prostorového rozložení občanské vybavenosti využijete geografické informační systémy, ve kterých vytvoříte vlastní mapu občanské vybavenosti obce. Než se pustíte do samotného mapování, je vhodné se seznámit s tím, co se rozumí pod pojmem občanská vybavenost obce. Vyhláška č. 501/2006 Sb. uvádí: „*Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.*“

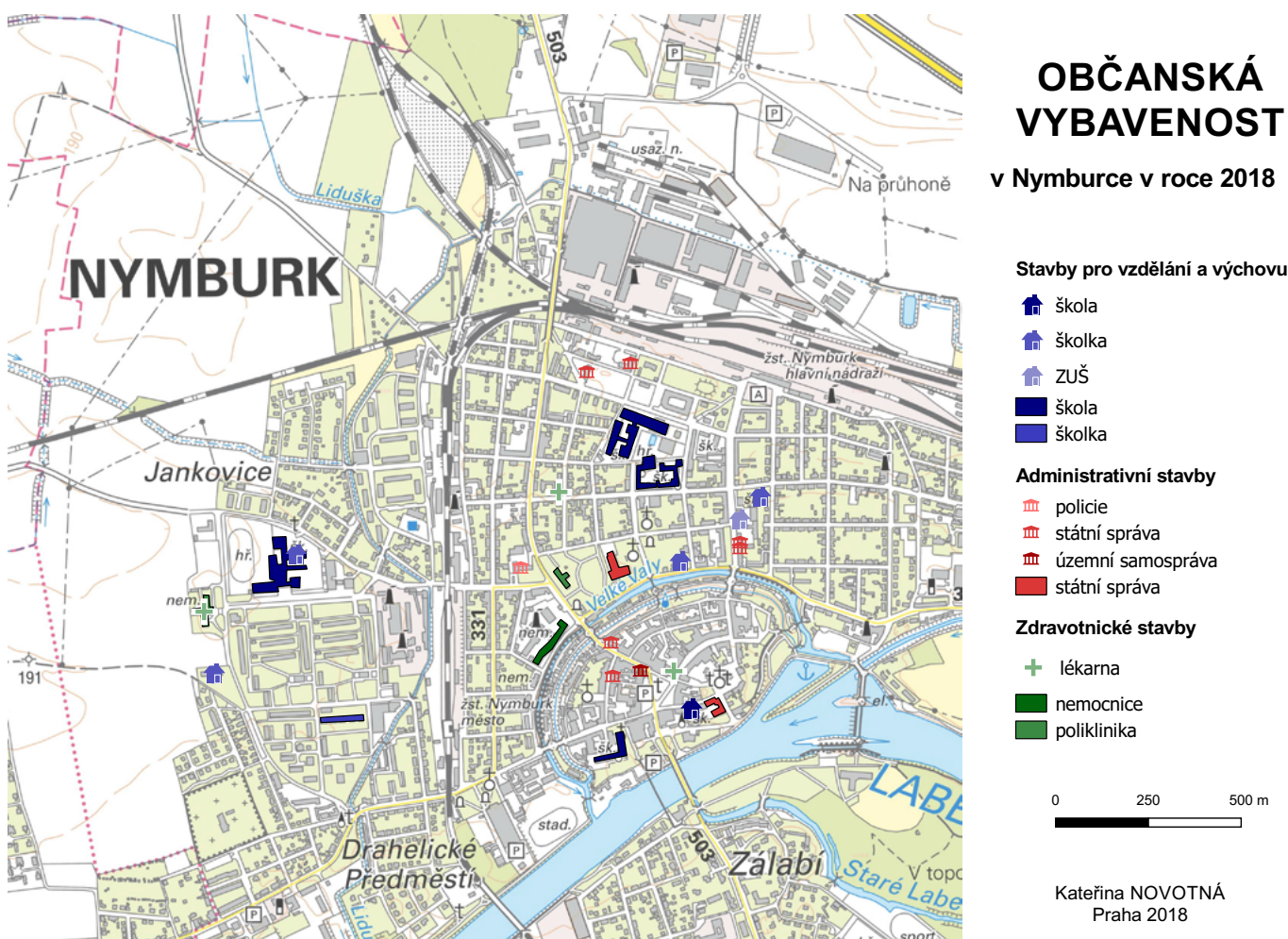
Na základě této definice je možné objekty občanské vybavenosti rozdělit do několika kategorií z hlediska využití:

- **Stavby pro výchovu a vzdělání** – školy, školky, jídelny, ...
- **Stavby cestovního ruchu a veřejného stravování** – penziony, hotely, ubytovny, restaurace, ...
- **Stavby pro obchod a služby** – obchodní centra, prodejny, salony, logistická centra, ...
- **Sportovní a tělovýchovné stavby** – tělocvičny, herny, sportovní střediska, ...
- **Administrativní stavby** – pro státní správu, výrobní i nevýrobní společnosti, ...
- **Zdravotnické stavby** – lékárny, ordinace, zdravotní střediska, zdravotní centra, ...
- **Stavby s kulturním využitím** – divadla, kina, společenská centra, ...

Ve vaší mapě budou obsaženy objekty minimálně ze tří výše uvedených kategorií. Kategorie i samotné mapované objekty si stanovíte předtím, než začnete tvořit mapu. Metodu sběru dat o objektech občanské vybavenosti si můžete zvolit sami (terénní šetření, analýza dostupných mapových zdrojů, ...) a nezapomeňte ji uvést do metodiky vaší práce. V mapě pak objekty budou znázorněny s využitím **bodových nebo plošných kartografických znaků**.

Postup, jak vytvořit mapu v geografickém informačním systému, konkrétně v QGIS, je dostupný na tomto odkaze: https://www.geografienasbavi.cz/files/files/korespondencni%20seminar/Uloha2_navod-mapa.pdf. Mapa bude obsahovat kromě mapového pole i základní kompoziční prvky: název, legendu, měřítko a tiráž. Zásady obecně pro tvorbu mapy i jejích jednotlivých kompozičních prvků je možné si nastudovat z multimediální učebnice kartografie a geoinformatiky (Kaplan a kol. 2010; kapitoly 1.5.1, 1.5.2, 1.5.3.1).

Obrázek 1 – Ukázka zhotovené mapy občanské vybavenosti

Pozn.: Ukázková mapa byla vytvořena v QGIS dle návodu dostupného na: https://www.geografienasbavi.cz/files/files/korespondencni%20seminar/Uloha2_navod-mapa.pdf

Po dokončení mapy se zaměřte na další cíle a zhodnoťte prostorové rozložení vámi zmapovaných objektů z hlediska jejich relativní polohy vůči ostatním stavbám občanské vybavenosti a dostupnosti pro obyvatele dané obce. Zamyslete se také nad úplností občanské vybavenosti. Můžete se inspirovat ve volebních slibech jednotlivých volebních stran do zastupitelstev nebo územním plánem obce. V případě, že se domníváte, že v obci něco chybí, tak vytipujte, kde by takový objekt měl být postaven. Svoji volbu nezapomeňte okomentovat ve výsledcích vaší práce.

VÝSLEDNÁ PRÁCE BY MĚLA OBSAHOVAT:

1. úvod – stručné seznámení se zvoleným územím pro mapování občanské vybavenosti (uvedení informací důležitých z pohledu hodnocení vhodnosti prostorového rozložení občanské vybavenosti a její úplnosti);
2. metodiku – stanovení si mapovaných objektů (kategorií občanské vybavenosti), metody sběru dat;
3. výsledky – mapa občanské dostupnosti, zhodnocení relativní polohy staveb občanské vybavenosti a jejich dostupnosti, zhodnocení úplnosti občanské vybavenosti;
4. závěr – stručné shrnutí výsledků a jejich diskuze v širším kontextu, uvedení případných limitů práce (metodiky, výsledků);
5. použitou literaturu.

TIPY NA ZAJÍMAVÉ A PŘÍNOSNÉ ZDROJE INFORMACÍ:

KAPLAN, V., KEPRTOVÁ, M., KONEČNÝ, M., STACHOŇ, Z., TAJOVSKÁ, K. (2010): Multimediální učebnice kartografie a geoinformatiky. Dostupné z: <<http://oldgeogr.muni.cz/ucebnice/kartografie/obsah.php?show=59&jazyk=cz>> (14. 11. 2018)

MĚSTO NYMBURK (2018): Mapa občanské vybavenosti města Nymburka. Dostupné z: <<http://spinbox.meu-nbk.cz/mapa/mapa-obcanske-vybavenosti-a-sluzeb/?c=-697397%3A-1038025&z=3&lb=osmllg&ly=gp-172-b%2Cgp-174-b%2Cgp-190-b%2Cgp-182-b%2Cgp-180-b%2Chr%2Cad%2Culn%2Cuzavery&lbo=1&lyo>>(14. 11. 2018)

OUŘEDNÍČEK, M. (2015): Prostory setkávání v nových suburbiích v Česku. Geografické rozhledy, 25(1), 10–11. <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/155/pdf> (14. 11. 2018)

Vyhláška 501/2006 Sb., vyhláška o obecných požadavcích na využívání území. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-501>> (14. 11. 2018)

NOVOTNÁ, K. (2018): Návod na vytvoření mapy občanské vybavenosti v QGIS. Dostupné z: <https://www.geografienasbavi.cz/files/files/korespondencni%20seminar/Uloha2_navod-mapa.pdf> (5.12.2018)

Návod QGIS – Úvod do QGIS. Dostupné z : < <https://www.youtube.com/playlist?list=PLi6YzyVVdulTLq5xe8kNPpCIJefPLiq38> > (8.12.2018)

NEŽ SE DO VAŠEHO VÝZKUMU PUSTÍTE,
NEZAPOMEŇTE SI PŘEČÍST PRAVIDLA KOREKTNÍHO VYPRACOVÁNÍ PROBLÉMOVÉ ÚLOHY!

ZADÁNÍ FOTOGRAFICKÉ SOUTĚŽE

V rámci korespondenčního semináře jste se zabývali prostorovým rozložením občanské vybavenosti. Vyfotťte tedy stavby, které slouží občanům. Zhodnoťte jejich pozitivní a negativní hledisko (např. jejich dostupnost, funkčnost, estetičnost, ...). Fotografie může být jak zaslána do fotografické soutěže, tak i součástí vámi vypracované úlohy.

Do fotografické soutěže nám můžete poslat maximálně 2 fotografie (viz [pravidla semináře](#)). Dejte si proto na výběru fotek i komentáři k nim záležet. :) V případě potřeby zhodnotit pozitiva a negativa několika staveb se stejnou/obdobnou občanskou funkcí, je možné zaslat koláž několika fotografií.

Obr. 1: Nová nákupní zóna v Trutnově postavená na tzv. zelené louce.

Přestože díky ní jsou nyní ve městě k dispozici obchodní řetězce, které tu dříve nebyly (např. OBI, TESCO), má tato stavba více negativ než pozitiv, a to například vzhledem ke své absolutní poloze (zabírání zemědělské půdy) i relativní poloze (obtížná dostupnost pro místní obyvatele bez mobilního vozidla).

Foto: Lenka Havelková